

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

42. De Vestibus sacerdotalibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

ibidem.

etiam ad ministrandum. Sic ibi: Inde factum est, ut numerati fuerint Leuitæ à viginti annis & supra. Et cum iuuenta fuissent triginta octo millia virorum, ex his electi sunt & distributi in ministerium domus Domini viginti quatuor millia. Præpositorum autem & iudicum fuere sex millia, quatuor millia ianitores, & totidem psalteres canentes Domino in organis, quæ fecerant ad canendum. Sic ibi: Sed quale ministerium domus Domini fuit, ad quod delecta fuerunt illa viginti millia virorum? Iosephus intelligit eos esse delectos, ut curarent ædificium templi. Abulen. ut Sacerdotibus inferuissent in omnibus, quæ illi præciperent, & in parandis his, quæ opus erant ad sacrificia. Et quia tanta multitudo simul ministrare non poterat; eâ Dauid per familias distribuit, ut omnibus hebdomadis per vices suas inferuissent. Et hoc est quod scriptura refert: Et distribuit eos Dauid per vices filiorum Leui, videlicet Gerson & Caath, & Merari. Seruiebant igitur in vestibus, & in exedris (ubi erant gazophylacia & oblationes.) In loco purificationis (in quo scilicet, erat Mare æneum; & alia vasa in oblationem Sacerdotum, & victimarum disposita, quæ Leuitæ implebât, & euacuabant) in Sanctuario, id est, in loco magis sacro, ut cætores. Diuisit præterea Dauid Sacerdotes, videlicet omnes posteros Eleazari, & Ithamari filiorum Aaron, in viginti quatuor familias; filios Eleazari in sedecim, filios Ithamari in octo; fuerunt enim hi pauciores inuenti: sortito verò vnaquæq; familia per vices suas inferuiebat: nã cuius prima fors exijt, descripta est in prima familia, & post hanc secunda, ac deinceps ceteræ vsq; ad vigesimam quartam. Hinc est illud quod scribit B. Lucas: Fuit in diebus Herodis regis Iudææ, Sacerdos quidam nomine Zacharias, de vice Abia (quæ videlicet erat octaua familia in illis viginti quatuor, quas scriptura commemorat, & post:) Factus est autem cû Sacerdotio fungeretur Zacharias in ordine vici sue ante Deum. Diuisit quoque Dauid Leuitarum multitudinem in viginti quatuor partes: & idem illi quoque forte diuisi, omnibus hebdomadis per vices suas ministrabant.

1. Par. 23.

1. Par. 24.

Luc. 1.

1. Par. 24.

Caput XLII.

De vestibus Sacerdot alibus.

ERant vestes minorum & maiorum Sacerdotum, id est, Pontificum communes, & erant alie etiam propriæ Pontificum. Extat Epistola Hieronymi ad Fabiolâ de vestib⁹ Sacerdot alib⁹. Porro quatuor ad vestium materiam seruiebant: *Hyacinthum*, hoc est, filum ex lanea materia colore hyacinthorum orientalium: *Purpura*, quæ erat coloris puniceæ, siue mali granati: *Coccus bis tinctus*, qui rubri erat coloris: *Byssus*, hoc est, linum Aegyptiû, quod erat tenuissimum & fortissimum, & præstantissimi candoris.

Primò quaritur, quot, & quæ vestes erant communes? Respondeo, quatuor. Prima vestis, erant linea foeminalia, quæ Hebraicè dicitur *Michensê*. Hæc, inquit Hieronymus, vsque ad genua, & poplites veniebant, & verenda & femora celabant, & superior pars sub umbilico vehementer adstringebatur, ut si quando expe-

מכנסת

diti mastrarent victimas, tauros, & arietes, traherent, portarentque onera, nec si in officio ministrandi cecidissent, & femora reuelassent, pateret quod natura occultauit. Inde prohibuit etiam Deus, ne gradus ad altare fieret, nimirum, ne inferior populus ascendenti ad altare Sacerdotum verèda conspiceret. Hæc ex Hieronymo: Erant autem foeminalia facta è bysso retorto.

Secunda vestis erat tunica ex lino; quæ Græcè dicta est *σάβητος*, hoc est talaris, ad talos vsq; protensa, Hebraicè dicitur *Cheronesh*. Erat quoq; byssina, quæ quidem adhærebat corpori tam arctè, & tam strictis manicis, ut nulla omninò ruga in veste appareret, quò sic expediti essent ad ministerium, ut milites ad cursum, ad iacula mittenda, ad pugnam, & prælium, ad enses vibrandû, cum opus in bello est.

Tertia vestis Sacerdotum communis, erat cingulum, quod baltheum, siue zonam appellant, textura ex cocco, purpura, hyacintho, & stamine byssino; ac proinde decorum, & polymita arte distinctum. Hebraicè vocatur *Abanet*. Et hoc baltheo, linea tunica inter umbilicû & pectus stringebatur. Erat autem cingulum latum quatuor digitis, & ex vna parte ad crura dependebat; & cû ad sacrificia cursu & expeditione opus erat, in sinistram humerum retorquebatur.

Quartum genus vestis erat rotundum, pileatum, ut ait Hieronymus, Hebraicè dicebatur *Misnepheth*, quod Græci tiamam vocant, nonnulli gælerum, alij cydarim, & habebat acumen in summo, nec totum vsque ad comam caput tegebat, sed tertiam partem à fronte inopertâ relinquebat. In occipito vitta confictum erat, ne facile laberetur ex capite. Erat byssinum, & sic apprime opertum linteolo, ut nulla eius vestigia extrinsecus cernerentur. Hæc ex Hieronymo.

Secundò quaritur, quot & quæ vestes erant Pontificum, id est, maiorum Sacerdotum propriæ? Erant quatuor, prima dicitur Hebraicè *Mail*, hyacinthina, vsque ad crura protensa, ex lateribus eiusdem coloris manicæ assutas habebat, & in superiori parte qua collo inducebatur, aperta. *Valgo*, inquit Hieronymus, *capitulum vocant*. Constat oris firmisimis contextis, ne facile rûperetur. In inferiori parte, hoc est, iuxta pedes, septuaginta duo tintinnabula habebat, & totidem mala punicea iisdem coloribus contexta, quibus cingulum: Inter duo tintinnabula vnum malum puniceum erat, & inter duo mala vnum tintinnabulum. Inde fiebat, ut cum Pontifex in Sancta Sanctorum ingrederetur, totus vocalis incederet, statim moriturus, si hæc non fieret.

Alterum vestimentum Hebræi ipellant *Ephod*. Septuaginta Interpretes *ἐπιθήκη*. Latinus interpres, superhumeralè, eisdem coloribus distinctum, quibus cingulum. Et sciendum est, duplex fuisse Ephod, ut Hieronymus annotauit. Vnum, quod erat propriû Summi Pontificis, quatuor prædictis coloribus insignitû, & opere textili confectum. Alterum, lineû tantum, quo non solum Sacerdotes, & Leuitæ, sed oes etiam laici & populares utebantur, cû Domino ministrabât. De Samuele qui Leuita erat, ita legimus. *Samuel autem ministrabat ante faciem Domini, puer accitissimus*

Ephod

22. *Ephod lineo.* Et de Saule: *Ieruit in Sacerdotes, & truci-*
clauit in die illo octogintaquinque viros vestitus Ephod li-
neo. & de Dauide, qui nec Sacerdos erat, nec Le-
 24. *uita. Porro Dauid accinctus erat Ephod lineo,* videlicet,
 ve falcaret, & cureret ante arcam Domini. Ni-
 mirum populares hoc vestimenti genere vteba-
 tur, quoniam eo commodè, & religiose diuino
 cultui inseruiebant.

Tertium vestimentum erat, inquit Hieronymus,
 mensura paruum, sed cæteris longè sacratius, vo-
 catur Hebraicè *Hoffen*, hoc est, Pectorale, Græcis
 dictum *Λογίον*, à Latino Interprete, *Rationale*. Erat
 pannus breuis ex auro, & quatuor predictis co-
 loribus contextus, habens magnitudinem palmi
 per quadratum, & duplex, ne facillè rumperetur.
 Erant ei intextæ duodecim gemmæ miræ magni-
 tudinis & pretij per quatuor ordines, ita vt in
 singulis tres ponerentur.

In primo ordine, primus lapis erat *Sardius*: qui
 teste Plinio est perlucidus, & ignis specie habes.
 Hic Hebraicè dicitur *Odem*, à rubro, siue san-
 guineo colore. Quidam Hebræi interpretantur Ru-
 binus: sed Septuaginta, Iosephus, & Hieronymus
 vertunt Sardium, siue Sardonicum.

Secundus lapis erat *Topazium*, quæ gemma viri-
 dis est auctore Plinio, & præ lata omnibus eius
 coloris gemmis cum reperta est. Hebraicè dicitur
Piadach. Omnes interpretantur Topazium.

Tertius *Smaragdus*, qui maximè viridis est, &
 oculorum aciem mirifice recreans, vt potè gra-
 tissimè & iucundissimè coloris, teste Plinio oculo
 implet, nec fatiat. Hebraicè dicitur *Bereket*, à
 fulgure. Quidam Hebræi putant esse Chrysolithum.
 Sed Septuaginta, Iosephus, & Hieronymus reddidè-
 re Smaragdum.

In secundo ordine primus lapis erat *Carbuncu-*
lus, de quo Plinius ait, principatum tenere inter
 gemmas ardentes, quæ similitudine ignem refe-
 runt. Hebraicè vocatur *Noohen*. Hebræi interpre-
 tantur Smaragdum, certè peregrinum est nomè.
 Septuaginta, Iosephus, & Hieronymus reddidè-
 re Carbunculum.

Secundus erat *Sapphirus*, qui cælestis coloris
 est, & punctis aureis collucet, teste Plinio. No-
 minatur Hebraicè *Saphir*. Omnes interpretati
 sunt Sapphirum.

Tertius lapis erat *Iaspis*, gemma pulcherrima,
 virèns, & translucens, & maximè firma, de qua
 Plinius ait: Etiam si victa à mulieris, antiquitatis
 tamen gloriam retinet. In Hebræo nomen accepit
 à contuendo, siue percutiendo *Tahalom*. Vnde
 quidam Hebræi dicunt esse adamantem.

In tertio ordine primus lapis erat *Lygurius*,
 quanquam aliqui *Lyncurium* legunt. Plinius de
 hoc lapide ita scribit, *De Lyncurio proxime dici cogit*
aurorum penuria; quippe etiam si non electrum id esset,
gemmam esse conueniant. Fieri autem ex vrina quidè Lyn-
curi, sed egestam, terra prouincis bestia operiente eam, quan-
tem inuideat hominum vsui. Esse autem, qualem in ignis
succinis colorem: scalpique: nec folia tantum aut stramenta
ad se rapere, sed etiam erunt & ferri laminas: quod Diocles
quidam, ac Theophrastus credidit. Ego iussim totum id ar-
bitror, nec vsam in auro nostro gemmam vllam ea appel-
latione. Sic ille. Lyncurium igitur, gemma non est,
 sed id quod Latine dicimus, succinū vel electrum.
 Lygurius verò, gemma est, & ex genere lapidum

ardentium, cuiusmodi carbunculi sunt. Meminit
 & eius Plin. Hic lapis Hebraicè dicitur *Lelem*,
 quidam Hebræi Iaspidem vertunt: sed ferè omnes
 intelligunt Chrysolithum.

Secundus lapis erat *Achates*. Hæc gemma, eodè
 teste Plinio, olim in magna fuit auctoritate, nūc
 in nulla est, & teste Isidoro nigra est, habens in
 medio circulos nigros, & albos iunctos & vari-
 atos. Hebraicè vocatur *Sebo*, omnes interpretatur
 Achatem.

Tertius lapis erat *Amethystus*, qui teste Plinio,
 ad vini rubri colorem accedens, priusquam eum
 deguster, in violaceum desinit, & fulgor quidam
 in illa purpuræ, non ex toto igneus, sed in vini co-
 lorem deficiens. Hebræum eius nomen est *Acha-*
lamah: omnes intelligunt Amethystum.

In quarto ordine, primus lapis erat *Chrysolithus*,
 qui aureo colore translucet, Plinio auctore.
 In Hebræo dicitur *Tbarsis*, omnes intelligunt Chry-
 solithum. Græci & Latini, quidam Hebræi
 Smaragdum.

Secundus *Onychinus*, ab humani vnguis simili-
 tudine carni impositi sic dicitur, eodem Plinio te-
 ste. Chrysoliti colorem habet & Sardæ, & Iaspidis.
 Hebraicè nominatur *Sabam*, quidam Hebræi
 accipiunt Beryllum, verum Lxx. Iosephus, &
 Hieronymus interpretantur Onychinum.

Tertius erat *Beryllus*, viridis gemma, quæ sex
 anguli forma politur, quoniã hebescit, ni color
 eius surdus repercussu angulorum excitetur, vt
 tunc Plinius. Hebraicè scribitur *Tajset*. Vnde He-
 bræi intelligunt Iaspidem, at Lxx. & Iosephus, &
 Hierony. interpretatur Beryllum.

Hi duodecim lapides typum & figuram gere-
 bant duodecim tribuum. In primo ordine, iuxta
 quorundam sententiam, primus lapis Sardius re-
 ferebat *Ruben*, qui fuit primogenitus Iacob. Secū-
 dus *Topazius*, *Simeon*; tertius *Smaragdus*, *Iudam*.

In secundo ordine, primus Carbunculus *Dan*,
 secundus Sapphirus, *Nephthali*: tertius Iaspis,
Gad.

In tertio ordine, primus Lygurius, *Aser*; se-
 cundus Achates, *Issachar*; tertius Amethystus,
Zabulon.

In quarto ordine, primus Chrysolithus, *Ephra-*
im; secundus Onychinus, *Manassen*; tertius Beryl-
 lus, *Beniamin*. Sed iuxta aliorum opinionem, in
 primo ordine erant *Ruben*, *Simeon*, & *Leui*: In secū-
 do ordine, *Iudas*, *Issachar*, & *Zabulon*: In tertio or-
 dine, *Dan*, *Nephthali*, & *Gad*: In quarto ordine *Aser*,
Ioseph, & *Beniamin*. Iosephus scribit, literas in his
 omnibus lapidibus sculptas fuisse, referetes sin-
 gularum tribuum Principes, eo ordine, quo nati
 esse noscuntur.

Secundò Quæritur, quidnam significetur illis
 verbis: *Doctrinam & veritatem*, quæ erant in ratio-
 nali summi Sacerdotis: Sciendum est, Dominum
 Moyse præcepisse: *Pones in rationali iudicij, Doctrinam*
& veritatem, que erunt in pectore Aaron, quando in-
gredietur coram Domino; & gestabit iudicium filiorum
Israel in conspectu Domini semper. Vbi Latine legi-
 mus, *Doctrinam*, in Hebræo est *Vrim*, id est, lu-
 mina, siue splendores, siue illustrationes, siue, vt
 Lxx. manifestationem, aut demonstrationem, quæ
 eandem rem significant: doctrina enim sancta,
 est vitæ nostræ verū lumen, vbi Hieronymus La-

Plin. eod. l.
 cap. 7.
 ליעם
 Plin. c. 10.
 Isid. li. 10.
 Etym. ca.
 10.

שבר

Plin. ibid.
 cap. 9.

אחלמה

Plin. ca. 9.
 הרשיש

Cap. 6.

שחם

Cap. 5.
 ישבח

Ioseph. li. 3.
 antiq. c. 11.

Exod. 28.

ctiè

rinè verit, Veritas. Hebraea lectio habet Thumim, hoc est, perfectiones: quo verbo significatur singularis morum integritas.

Sed illud est in controuersia, vbinam, & quo modo fuerint in rationali Vrim, & Thumim, hoc est, lumina, & perfectiones, suae doctrina, & veritas, verum videlicet litteris Hebraicis Vrim & Thumim; an verò potius aliquid fuerit in illo positum, quod illa verba significaret.

Aug. 9. 17. in Exod.

B. Augustinus hanc ita soluit quaestionem: Quid sibi hoc velit, vel in qua re, vel metallo poneretur super rationale Demonstratio, & veritas (quoniam talia dicit fieri in veste Sacerdotis, quae corporaliter sunt) inuenisse difficile est. Fabulantur tamen quidam, lapidem fuisse, cuius color sine ad prospera, siue aduersa mutaretur, quando Sacerdos intrabat in Sancta. Sic ille. Iuniores Hebraei, in genua fatentur ignorare se quidnam designaret illa duo verba Vrim, & Thumim. Quidam tamè eorum opinantur, illis duobus verbis significari ineffabile Dei nomen, quod quatuor litteris constat apud Hebraeos. Ita vt cum dicitur, Pones in rationali Vrim & Thumim, sensus sit, scribes in rationali ineffabile Dei nomen, quod intra duos panos rationalis ponebant: per quae, inquirunt, Scripturam, Deus responsa sua, cum consulebatur, declarabat, hoc est, verba sua luere, & splendore faciebat, & perficiebat postulata. Quidam Catholicorum sentiunt, Vrim & Thumim, non esse aliqua verba scripta in rationali, sed esse duodecim illos lapides in rationali intextos; ac si dicere Dominus voluerit, Pones in rationali, id est, inferes in rationali praedictas duodecim gemmas fulgurantes, ac omni ex parte perfectas. Quod probant, quia vbi Scriptura narrat factum esse in vestibus quicquid Dominus praeeperat Moysi, nihil de Vrim, & Thumim scriptum est, quia mirum id ipsum erat, quod duodecim lapides intexti. Deinde, quia cum Iosephus de rationali ageret, nihil de Vrim, & Thumim scripsit: nihil etià Hieronymus. Sed probabilius mihi videtur, ea verba esse aliquam scripturam in rationali praeter duodecim gemmas; quod inde confirmatur, quia postquam Scriptura duodecim lapides in rationali inferendos dixit, adiecit hoc: Pones autem in rationali iudicij Vrim & Thumim, siue doctrinam, & veritatem. Existimo, haec duo verba in rationali describi, quibus admoneretur summus Sacerdos, eum oportere summa doctrina praeditum esse, quae lumen, siue illuminatio in sacris litteris saepe dicitur, vitae ac morum summa integritate, vt alios & verbo doceret, & vitae exemplo ad virtutem inuitaret, & moueret.

Exod. 29.

Exod. 28.

Tertio Quæritur, cur id vestimenti genus dictum sit rationale iudicij? Quidam volunt, sic dictum, quod summus Sacerdos nunquam dicebatur in re seria & graui, nisi ea veste indutus. Alij verò, inde appellatum volunt, quod contineret iudicium & sententiâ Dei, quae erat, vt summus Sacerdos summa doctrina, & morum ac vitae probitate fulgeret.

Exod. 28.

Quarto Quæritur, quænam esset quarta vestis propria Sacerdotum/Summi Pontificis proprium erat Iiara, de qua ita legitur: Facies lammam de auro purissimo, in qua sculpsit opere celasoris: Sanctum Dominum: Ligabisque eam vitia hyacinthina, & erit super Iiaram immixtum fronti Pontificis, dicitur Hebraicè Sira-

צירא זרה

zabab, Hieronymus sic ait: Hoc super pileolum iunens, & commune omnium Sacerdotum, in Pontifice plus additur, vt in fronte vitia hyacinthina constringatur, rationeque Pontificis pulchritudinem, Dei vocabulum coronet & protegat. Erat in lamina aurea descriptum quatuor litteris ineffabile nomen Dei, cum ista hac Scriptura: Sanctus Dominus, qua admoneretur Sacerdos, oportere sanctum esse eum, qui sancta Deo sacrificia, vota, & preces offererat, & qui Deum placatum sibi, & cetera esse cupiebat.

Postremò Quæritur, an Pontifex his omnibus vestibus indueretur, quoties in tabernaculo, vel templo ministrabat Domino. Respondet, sic in Exodo scriptum contineri: vt faciant vestes Aaron, in quibus sanctificatus ministret mihi. Postea facient vestimenta sancta fratri tuo Aaron, & filijs eius, vt sacerdotio fungantur mihi. Vnde perspicitur idem iuris fuisse de sacerdotibus, quod de summo Pontifice: vt enim hic, ita etiam illi sacris vestibus ornabantur, cum sacris eos operari oportebat. Et de tunica hyacinthina legitur: Et vestietur ea Aaron in officio & ministerio, vt audiatur sonitus quando ingreditur, & egredietur Sanctuarium. Lyraus tamen & Abulensis excipiunt tempus, quo ingrediebatur summus Sacerdos in Sancta Sanctorum in die expiationis, quo die, inquirunt, his tantum vestibus, quæ erant ipsi cum cæteris Sacerdotibus communes, vestiebatur. Verba scilicet ad Moysen hæc sunt: Loquere ad Aaron fratrem tuum, vt omni tempore ingredietur Sanctuarium, quod est inter velum coram Propitiatorio, quo tegitur arca, vt non moriatur, nisi hæc ante fecerit. Nisi vultus pro peccato offeret, & arietem in hoc. Quasi tunica linea vestietur, femoralibus lineis verenda celabit; praecingetur zona linea: cidarim lineam imponet capiti, hæc enim vestimenta sunt sancta, quibus cuncti, cum lotus fuerit, induentur. Sed cur eo die aliqui celeberrimo summus Pontifex, his tantum vestibus utebatur? Respondet Abulensis: Quia non leuiter, sed maioris dies erat: in eo siquidem Iudæi corpora sua vitium offrigebant, & parueni: in peccata expiabant.

Exilat

Lyra. 6. Arca. 1. c. 16. 17.

Caput XLIII

De rebus sacris, quarum vsus erat in tabernaculo, & deinde in templo.

De arca Testamenti, seu foederis.

PRIMò quæritur, qualis nam fuerit arca foederis? In primis arca foederis, fuit facta ex lignis Setim, quod lignum, teste Hieronymo, est firmissimum, & quod non facile putrescit. Leuisimum pariter, & pulcherrimum.

Longitudo arcae hæc fuit: habebat duos cubitos & dimidium: Latitudo cubitum & dimidium, altitudo quoque cubitum & dimidium: rata fuit magnitudo, quanta & decoris ratio, & magnitudo Cherubim, & ea quæ in arca reponenda erant, postulare videbantur.

Cubitum Auctor historiae Scholasticæ, & Abulensis negat fuisse geometricum, vt in arca Noe, sed humanum. Iosephus, quem sequitur Beda, ita scribit: Longitudo arcae erat quinq; palmorum: altitudo verò, & latitudo, triū palmorum: palmus verò apud Iosephum continet duodecim digitos. Est autem

Hieron. 1. 1. c. 1. 2.

Schol. 1. 1. c. 1. 2.

Exod. 25. c. 10. 1. 2. Beda. 1. 1. c. 1. 2.

